

Alexandru V. Matei (1950–2010)

Levél Alexandru V. Mateinek

Kedves Domnul Matei!

Tudom, hogy levelemre sajnos már nem érkezik – nem érkezhetsz – válasz, de így szeretnék búcsúzni Tőled, Domn' Matei. Remélem, küzdelemmel teli életutad végén nyugalmat találtál! Váratlanul, de jókedvvel és nevetve léptél ki e földi létből: ha van szép halál, akkor a Tied az volt. Futótűzként terjedt a rossz hír a kollégák és barátok körében. Mindenkit lesújtott. A mai napig nem tudjuk elfogadni a szomorú tényt, hogy már nem vagy közöttünk.

Szinte átrohantál jobb és rosszabb idők váltakozásában zajló életeden, hajtott a tudásvágy, de pozitív hozzáállásod mindig megmaradt. Nem néztél hátra, teli voltál tervekkel, csak jövő időben beszélgettünk az ásatásokról, tudományos találkozókról. Megértetted a változásokat, elsőik között alkalmaztál modern kutatási technikákat a román régészetben (a porolissumi, tihói, romlotti castrumok geofizikai felmérése).

Kolozs megyében születél, Kajántón, *Vasile* és *Virginia Matei* első gyermekeként 1950. november 23-án. A sors már gyermekkorodban Zilahra vezérelt, itt végeztél általános- és középiskoláidat is. Később Kolozsváron folytattad egyetemi tanulmányaidat a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Történelem–Filozófia Fakultásán. Az egyetem befejezése és az államvizsga után, 1973-ban visszakerültél Zilahra, a Szilágy megyei múzeumhoz. Ekkor vette kezdetét a majd négy évtizedig tartó, kemény terepmunkára alapozó dáki és római kori kutatómunka Szilágy megyében. A doktori cím elnyeréséhez abban az időben komoly kutatómunka szükségeltetett, így a neved előtti *dr.* rövidítést több mint negyedszázados kutató- és terepmunka, valamint ásatások sora előzte meg. Doktori disszertációd – „Dákok és rómaiak a dáki királyság északnyugati részén a Kr. e. I. század – Kr. u. III. században” – 1999-ben védted meg Kolozsváron.

Tudományos tevékenységed fontosabb állomásai voltak a porolissumi castrum és város és a Zilah környéki barbár telepek ásatásai. Ezen kívül számos kisebb kutatás vagy mentőásatás köthető a Te nevedhez.

Több nagy tudós az idő haladtával fokozatosan eltávolodik a mindennapi adminisztrációs munkától, előnyben részesítve a nagyléptékű, transzregionális kutatásokat. Te nem ezt az utat

választottad. Neked fontos tennivalóid voltak a megyei múzeumfejlesztés terén. 1983-tól megyei múzeumigazgatóként fáradhatatlanul építettél. Turisztikai látványossággá váltak a porolissumi, a bucsumi castrumok, megújult a zilahi múzeum, és egyre több külföldi kolléga kereste fel Szilágy megyét. Mint az Északnyugat-Romániai Területi Műemlékvédelmi Bizottság alelnöke igyekeztél közbenjárni a más megyék területén található műemlékek védelmében is.

Igazgatói-vezetői tevékenységed nagy részét Te, Domn' Matei a posztkommunista, átmeneti időszakban fejtheted ki. Hát, nem volt egyszerű az élet Romániában abban a húsz esztendőben! Hatványozottan igaz ez, ha a művelődésügyre gondolunk, ahol nem mindig a szellemi élet nagyságai diktáltak. E zűrzavaros körülmények között sikerült nem csak helyt állnod, hanem látványos előrelépéseket tudtál kiharcolni. Egy vidéki múzeumot sikerült tudományos műhellyé varázsolnod...

Személyesen 1997-ben ismerkedtünk meg a zilahi Limeskonferencián. Legfőbb közös munkánk a felsőszopori elő-limes („vorlimes”) kutatása volt. Bár véleményünk számos részletkérdésben eltért, ez mit sem rontott munkakapcsolatunkon vagy az ásatás megszervezésén. A szakmai kapcsolat átalakult kölcsönös tiszteletté és barátsággá. Beszélgettünk mind régészeti, mind személyes, emberi dolgokról. Megtiszteltél velem, hogy eljöttél az esküvőmre. Csapatember voltál. A Te csapatépítő szellemed kellett hozzá, hogy a nyíregyházi 2004–2005-ös autópályás ásatásokat sikeresen időre és magas szakmai színvonalon befejezzük. Tekintélyed és jó kedélyed fogta össze kis magyar-román csapatunkat a terepen éppen úgy, ahogyan a dokumentációs munkában, s nem kevésbé az esti beszélgetések alkalmával.

Megkezdett ásatásaid a porolissumi fórumon és a felsőszopori vorlimesnél bizonyosan folytatódnak, neved mindig szerepelni fog az általad napvilágra hozott leletek utólagos közlésében.

Szakmai és baráti találkozások nem telnek el anélkül, hogy ne emlegetnénk a Te anekdotáidat és mondásaidat, kimaradhatatlan egy-egy „ahogy Matei mondta volna...” vagy „Matei is így mondta volna...” megemlékezés, és ez nem csak a császárkoros vagy régész kollégák ajkairól hangzik el. Emberséged megszólította a szakmabelit, az ásatási munkást, a társaságba keveredett ismerőst, barátot egyaránt.

Emléked örökké élni fog közöttünk, mindig jólesik Rád gondolnunk, körünkben érzünk. Mintha csak egy kicsit szabadságra mentél volna...

GINDELE Róbert

Szatmár Megyei Múzeum
440031 Satu Mare
B-ul V. Lucaciu, nr. 21.
e-mail: robigindele@yahoo.com